

Sociologiska perspektiv på alkohol- och narkotikaproblem

Recenserad bok: Alkohol – narkotikaproblem

Författare: Björn Johnson, Torkel Richert, Bengt Svensson

Förlag: Förlag: Studentlitteratur, Lund (381 sidor), 2017. Upplaga 1:1

Författarna är forskare och lärare vid Malmö universitet som tillsammans har arbetat i många år inom socialt arbete. Björn Johnson är filosofie doktor i statsvetenskap, professor i socialt arbete och verksam i socionomutbildningen. Torkel Richert är lektor i socialt arbete med erfarenhet av att arbeta som socialsekreterare med klienter med drogproblem. Bengt Svensson är professor emeritus i socialt arbete med inriktning missbruk.

Boken är informativ, lättläslig och omfattande. Den ger läsaren en gedigen kunskap inom området. Det går bra att läsa boken som fristående bok eller användas som kurslitteratur inom alkohol- och narkotikaområdet.

Författarna beskriver i början av boken tre avsikter:

”Avsikten med denna bok är att fylla en lucka i utbudet av svenska läroböcker. Det har länge saknats en allmän, bred och övergripande bok om alkohol – och narkotikaproblem. Böcker med ett specifikt fokus finns – exempelvis med medicinsk eller psykologisk inriktning, liksom några samhällsvetenskapliga antologier. Även om en del av dessa böcker är bra ger de inte någon heltäckande överblick över missbruks- och beroende området” (s.7).

Det finns beskrivningar om olika rusmedels historia, utbredning och orsaker till att människor använder sig av rusmedlen. Vidare finns det också beskrivningar om modeller och teorier som ger en inblick om hur beroendet uppkommer och hanteras. Totalkonsumtionsmodellen har ett stort inflytande i alkoholpolitiken i de nordiska länderna och *”legat till grund för mängd vetenskapliga undersökningar”* (s.95).

Det finns en bra beskrivning och översikt utifrån SBU, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering rapport (s. 204 – 205) som sammanfattar kvalificerad forskning om metodernas effekter av preventionsinsatser. Det finns intervjuer i boken. En av intervjuerna är med Håkan Fransson, drogförebyggare Öckerö kommun som har utvecklat Öckerömetoden vars generella mål är att få alla vuxna att bli överens om att det ska vara nolltolerans vad gäller alkoholkonsumtion bland ungdomar under 18 år.

Boken består av tolv kapitel:1) ”Alkohol och narkotika – några inledande perspektiv”, 2) ”Rusmedelsanvändning motiv och utbredning”, 3) ”Drogers effekter och skadeverkningar”, 4) ”Att förklara drogproblem”, 5) ”Missbruk och beroende, vad innebär det för individen?”, 6) ”Alkohol

– och narkotikapolitik”, 7) ”Alkohol och narkotikakontroll i Sverige”, 8) ”Preventionsinsatser”, 9) ”Tidig upptäckt, utredning och behandlingsplanering”, 10) ”Vård och behandling”, 11) ”Skadebegränsande insatser”, 12) ”Framtidens utmaningar”.

I slutet av boken finns det 26 in-studeringsfrågor, 563 referenser, 31 svenska offentliga tryck och femsidigt sakregister. Det finns också nio stycken tabeller, tre stycken figurer som illustrerar på olika vis varje område inom alkohol- och narkotikaproblemen. Det finns elva stycken intervjuer vid varje avslutande kapitel där varje profession besvarar frågor inom deras yrkesområden som syftar till att ge till exempel inom vård - och behandling.

Den här boken rekommenderas av mig för att den ger en väl informativ och omfattande kunskap med ett sociologiskt perspektiv om alkohol- och narkotikaproblem för de som studerar, arbetar, har egna erfarenheter eller är allmänt intresserade.

Boken riktar sig inte till någon särskild grupp. Den kan också läsas av personer med egna erfarenheter eller allmänt intresse av frågor som rör alkohol och narkotika. Boken avslutas med en sammanfattning om dess innehåll, om framtidens utmaningar, professionens krav, politiken och forskningens roll. Det finns rusmedel som har funnits sedan urminnestider. Alkohol är tillåtet i de flesta länder, men är reglerad, *exempelvis genom åldersgränser som försvårar för barn och ungdomar att dricka alkohol* (s. 331).

Det kommer inte att ske några förändringar inom den närmaste fram-

tiden på alkoholområdet. Systembolaget har ett gott rykte som står för god kvalitet, ökat antal butiker och generösa öppettider. Det har gjort att alkoholmonopolet är accepterat av majoriteten av befolkningen. Narkotikapolitiken ligger fast. Det är få som argumenterar för legalisering av cannabis och inget politiskt parti stödjer detta.

Ökad segregation, skillnader i hälsa, inkomst och boendestandarden, arbetslöshet, bristande kvalitet i skolorna, trångboddhet och tidsandan kan påverka efterfrågan på rusmedel. När preventiva insatser utvärderas finns det stora problem som visar att för få är framgångsrika. En framtida utmaning är att få ökad kunskap om vad som fungerar i vården. Att kunna motivera brukare till att förändra sin livsstil är en fördel för behandlaren och att brukaren är med på noterna. De etiska frågorna och dialogen med brukarna måste vara ständigt levande.

Människors användning av rusmedel förändras ständigt. Nya preparat kommer till, användningen av gamla preparat förändras. Det behövs forskning om, hur dessa processer går till och vilka användningsmönster som utkristalliserar sig (s. 339).

Ingrid Klink
Folkhälsovetare
ink10800@hotmail.com